

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/287/2019
Identifikačné číslo spisu:	6114221063
Dátum vydania rozhodnutia:	13.02.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:6114221063.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne N. K., bytom v R., G. XX, zastúpenej JUDr. Jiřím Machalom, advokátom so sídlom vo Zvolene, Tulsá 35, proti žalovanému Y. H., bytom v R. R., T. XXXX/X, zastúpenému JUDr. Richardom Piliarom, advokátom so sídlom v Brezne, Školská 4, o vydanie vecí a zaplatenie 2.804,57 € s príslušenstvom a o vzájomnej žalobe žalovaného o zaplatenie 6.810,- €, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 14 C 284/2014, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 4. apríla 2019 sp. zn. 16 Co 81/2018 takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 4. apríla 2019 sp. zn. 16 Co 81/2018 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 15. novembra 2017 č. k. 14 C 284/2014-409 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni 1.592,33 € spolu s úrokom z omeškania 5,15 % ročne z uvedenej sumy od 25. júla 2014 do zaplatenia, vo zvyšku žalobu zamietol a vzájomnú žalobu žalovaného zamietol. Žalovanému priznal zo žaloby nárok na náhradu trov konania proti žalobkyni v rozsahu 44 % a žalobkyni priznal zo vzájomnej žaloby nárok na náhradu trov konania proti žalovanému v rozsahu 100 %.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom zo 4. apríla 2019 sp. zn. 16 Co 81/2018 rozsudok súdu prvej inštancie, okrem výroku, ktorým žalobu vo zvyšku zamietol, potvrdil; vo výroku, ktorým žalobu vo zvyšku zamietol, ponechal nedotknutý a žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobkyni trovy odvolacieho konania. V celom rozsahu sa stotožnil s dôvodmi napadnutého rozhodnutia, na ktoré v ďalšom len poukázal. Uviedol, že súd prvej inštancie vychádzal pri rozhodovaní z dostatočne zisteného skutkového stavu vecí, z ktorého vyvodil správne závery; rozsudok súdu prvej inštancie je dostatočne a riadne odôvodnený, jasný a zrozumiteľný. Len na doplnenie uviedol, že pokiaľ žalovaný vo svojom odvolaní poukazoval na ďalšie skutočnosti týkajúce sa príjmov a výdavkov žalobkyne (výdavky na účtovníctvo, upratovanie a pod.), v zmysle § 153 ods. 1 CSP strany sú povinné uplatniť prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany včas.

Prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany nie sú uplatnené včas, ak ich strana mohla predložiť už skôr, ak by konala starostlivo so zreteľom na rýchlosť a hospodárnosť konania. Podľa § 153 ods. 2 CSP na prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany, ktoré strana nepredložila včas, nemusí súd prihliadnuť, najmä ak by to vyžadovalo nariadenie ďalšieho pojednávania alebo vykonanie ďalších úkonov súdu. Vzhľadom na uvedené odvolací súd na tieto ďalšie tvrdenia žalovaného neprihliadol.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal včas dovolanie žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“), ktoré odôvodnil tým, že odvolací súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Dovolaním napadnutému rozhodnutiu odvolacieho súdu vytýka najmä aplikovanie ustanovenia § 153 ods. 2 CSP o sudcovskej koncentrácii konania na prejednávajúcu vec. Konanie bolo začaté podaním žaloby žalobkyňou 30. septembra 2014, t. j. za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku. Civilný sporový poriadok nadobudol účinnosť 1. júla 2016, teda počas prebiehajúceho súdneho konania. Poukázal na § 470 ods. 2 druhú vetu CSP, v zmysle ktorej, ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona o predbežnom prejednaní veci, popretí skutkových tvrdení protistrany a sudcovskej koncentrácii konania, ak by boli v neprospech strany. Odvolací súd tak urobil v 15. odseku jeho rozsudku, keď uviedol, že pokiaľ žalovaný vo svojom odvolaní poukazoval na ďalšie skutočnosti týkajúce sa príjmov a výdavkov žalobkyne (výdavky na účtovníctvo, upratovanie a pod.), v zmysle § 153 ods. 1 CSP strany sú povinné uplatniť prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany včas, čo bolo podľa názoru žalovaného v jeho neprospech. Ak žalovaný v odvolaní uvádzal a poukazoval na ďalšie skutočnosti, mal sa nimi odvolací súd zaoberať a vo svojom rozhodnutí vysporiadať, keďže nemohol v zmysle ustanovenia § 470 ods. 2 CSP uplatniť ustanovenie o sudcovskej koncentrácii konania. Keď tak urobil, týmto jeho postupom došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Na základe uvedeného žalovaný navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalobkyňa sa k dovolaniu žalovaného nevyjadrila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je dôvodné.

6. Najvyšší súd opakovane vyjadril názor, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

7. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov (písm. a), ten,

kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu (písm. b), strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník (písm. c), v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie (písm. d), rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd (písm. e), alebo súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (písm. f).

9. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (ods. 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

10. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1 Cdo 42/2017, 2 Cdo 20/2017, 3 Cdo 41/2017, 4 Cdo 131/2017, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalovaného, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti (bod 3), na základe ktorej mu odvolací súd znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP treba rozumieť taký vadný postup súdu, ktorý sa prejavuje v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, vymykajúcich sa nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktorý tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Pri posudzovaní znemožnenia uskutočňovať strane jej patriace procesné práva, je nevyhnutné skúmať intenzitu zásahu do práva na spravodlivý proces a jednotlivé konkrétne porušenia procesných práv je potrebné hodnotiť v kontexte celého súdneho konania, v kontexte dopadu na ďalšie procesné postupy súdu a možnosti strany namietať alebo zvrátiť nesprávny postup súdu.

12. Žalovaný prípustnosť podaného dovolania a svoju argumentáciu o existencii vady v zmysle § 420 f/ CSP založil na tvrdení, že odvolací súd aplikoval na prejednávanú vec ustanovenie § 153 ods. 2 CSP o sudcovskej koncentrácii konania v rozpore s ustanovením § 470 ods. 2 druhej vety CSP, keďže žaloba bola podaná pred 1. júlom 2016 (t.j. dňom účinnosti CSP, pozn.), ktorá výhrada je oprávnená.

12.1. Podľa § 470 ods. 2 veta druhá CSP, ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona o predbežnom prejednaní vecí, popretí skutkových tvrdení protistrany a sudcovskej koncentrácii konania, ak by boli v neprospech strany.

12.2. Podľa § 153 (Sudcovská koncentrácia konania) CSP strany sú povinné uplatniť prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany včas. Prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany nie sú uplatnené včas, ak ich strana mohla predložiť už skôr, ak by konala starostlivo so zreteľom na rýchlosť a hospodárnosť konania (ods. 1). Na prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany, ktoré strana nepredložila včas, nemusí súd prihliadnuť, najmä ak by to vyžadovalo nariadenie ďalšieho pojednávania alebo vykonanie ďalších úkonov súdu (ods. 2).

12.3. Odvolací súd v napadnutom rozhodnutí uviedol, že „pokiaľ žalovaný vo svojom odvolaní poukazoval na ďalšie skutočnosti týkajúce sa príjmov a výdavkov žalobkyne (výdavky na účtovníctvo, upratovanie, a pod.) v zmysle § 153 ods. 1 CSP, strany sú povinné uplatniť prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany včas. Prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany nie sú uplatnené včas, ak ich strana mohla predložiť už skôr, ak by konala starostlivo so zreteľom na rýchlosť a hospodárnosť konania. Podľa odseku 2 § 153 na prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany, ktoré strana nepredložila včas, nemusí súd prihliadnuť, najmä ak by to vyžadovalo nariadenie ďalšieho pojednávania alebo vykonanie ďalších úkonov súdu. Vzhľadom na

uvedené na tieto ďalšie tvrdenia žalovaného odvolací súd neprihliadol“ (bod 15 jeho odôvodnenia). Inak povedané odvolací súd sa odvolacími námietkami žalovaného o jeho výhradách v súvislosti s príjmami a výdavkami žalobkyne odmietol zaoberať (iba) preto, že uplatnil sudcovskú koncentráciu konania (§ 153 ods. 1 a 2 CSP), hoci tak - vychádzajúc z ustanovenia § 470 ods. 2 veta druhá CSP - nemohol urobiť.

12.4. Za daného stavu nemal dovolací súd inú možnosť, ako vyhovieť dovolacím námietkam a zrušiť dovolaním napadnuté odvolacie rozhodnutie.

13. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v zmysle týchto ustanovení zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec vrátil na ďalšie konanie odvolaciemu súdu.

14. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

15. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.